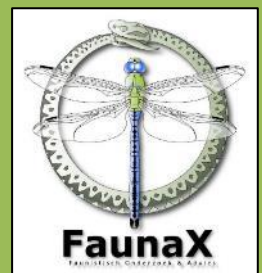

2016

Ecologische Quickscan Flora- en faunawet

Sloop pand Nijebuorren 11 te Harkema

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk
0513-435024
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische QuickScan Sloop pand Nijebuorren 11 te Harkema

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de natuurwetgeving*

Gorredijk, december 2016

In opdracht van:
Dhr. H.A. Storm

Contactpersoon:
Dhr. H.A. Storm

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk:
Dhr. J. Groen & Dhr. S. Scholten

Rapportage:
Dhr. J. Groen

Autorisatie:
Mw. ing. W. (Wyke) de Boer-Pronk

Foto's voorpagina:
Impressies van het plangebied

© **Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:**
Bureau FaunaX (2016). Ecologische QuickScan Sloop pan Nijebuorren 11 te Harkema. Rapport 16085, Bureau FaunaX, Gorredijk.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau Faunax heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel	1
1.3 Onderzoekopzet	1
1.4 Ligging en karakteristiek van de planlocatie	1
2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	3
2.1 Flora- faunawet	3
2.2 Natuurbeschermingswet.....	3
2.3 Natuurnetwerk Nederland/EHS.....	4
3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN.....	5
3.1 Flora.....	5
3.2 Vogels	5
3.2.1 Jaarrond beschermde nesten	5
3.2.2 Overige broedvogels.....	5
3.3 Zoogdieren	6
3.3.1 Vleermuizen	6
3.3.2 Steenmarter	7
3.3.3 Overige zoogdieren	8
3.4 Reptielen, amfibieën en vissen	8
3.1 Ongewervelden	8
3.1.1 Ongewervelden	8
4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	9
4.1 Overzicht beschermde soorten	9
4.2 Effectbespreking en aanbevelingen.....	9
4.2.1 Algemeen voorkomende broedvogels	9
4.2.2 Vleermuizen	9
4.2.3 Steenmarter	10
4.2.4 Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht	10
4.3 Overzicht vervolgstappen.....	10
4.4 Wijziging natuurwetgeving	11
5. BRONNEN EN LITERATUUR.....	12
BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET.....	13

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De heer Storm is voornemens om een pand aan de Nijebuorren 11 te Harkema te slopen ten behoeve van nieuwbouw van rolstoelvriendelijke woningen. De werkzaamheden zullen naast het slopen van de huidige bebouwing en het bouwen van de woningen, waarschijnlijk ook bestaan uit het kappen van enkele bomen.

Omdat het hier om een ruimtelijke ingreep gaat, is toetsing van de plannen aan de Flora- en faunawet een vereiste. Om overtredingen te voorkomen, is door Bureau FaunaX een analyse gemaakt van de mogelijke effecten van de plannen op eventueel binnen de invloedssfeer aanwezige beschermde natuurwaarden.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

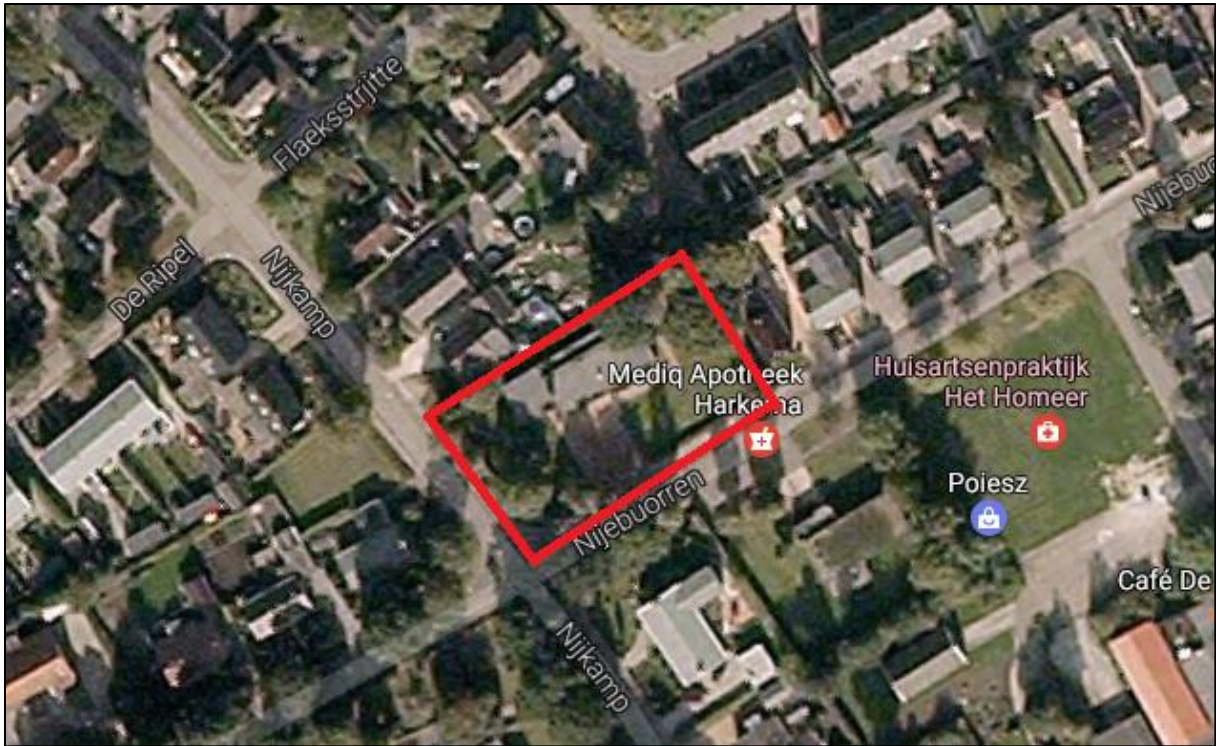
Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

1.3 Onderzoeksopzet

In opdracht van de heer Storm zijn de beoogde werkzaamheden op basis van een veldbezoek, bureaustudie en ecologisch inzicht in de vorm van een eenmalige quickscan getoetst aan de vigerende natuurwetgeving. Een ecologische quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek, bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of gebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op 9 december 2016. Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied waarbij er is gelet op aanwezigheid of sporen van beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

1.4 Ligging en karakteristiek van de planlocatie

Het plangebied (figuur 1.1) ligt in de kern van Harkema. Harkema is een dorp in de gemeente Achtkarspelen en ligt negen kilometer ten noorden van Drachten. Het plangebied betreft een vrijstaand gebouw waarin vroeger een apotheek gevestigd was. Het gebouw heeft een plat dak zonder dakpannen. Op het terrein waar het gebouw staat is een tuin aanwezig bestaande uit een gazon, planten en enkele volwassen bomen.

Figuur 1.1. Ligging plangebied

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

- Per 1 januari 2017 verandert de huidige natuurwetgeving en treedt de nieuwe Wet natuurbescherming in werking. Eén van de verschillen is dat de provincies vanaf dat moment Bevoegd Gezag zijn en zelf invulling kunnen geven aan soortbescherming.

2.1 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet draagt zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen in de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten van tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die van tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. In bijlage I bij dit document wordt de Flora- en faunawet verder toegelicht.

- Onderhavige rapportage betreft een toetsing aan de huidige vigerende Flora- en faunawet door middel van een quickscan. Daarnaast wordt kort ingegaan op de overige relevante natuurwetgeving.

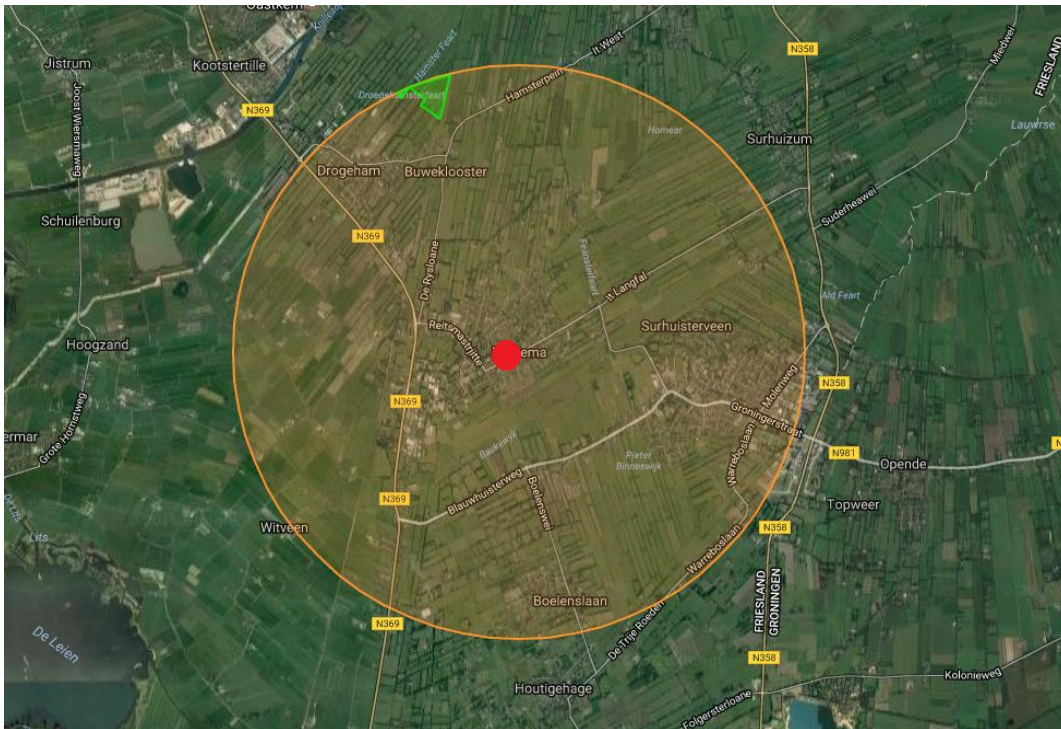
2.2 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen. Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een natura-2000 gebied. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is ook niet nodig

- Het plangebied is geen onderdeel van een Natura-2000 gebied en ligt er ook niet bij in de buurt. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is naar onze mening niet nodig.

2.3 Natuurnetwerk Nederland/EHS

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn. Zoals Figuur 2.1 laat zien maakt het plangebied geen onderdeel uit van de EHS. Het dichtstbijzijnde EHS gebied ligt op bijna drie kilometer afstand. Toetsing aan de EHS is dan ook niet nodig.

Figuur 2.1. Ligging plangebied (rode stip) ten opzichte van NNN/EHS (groen) (bron: Alterra)

- Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van de EHS. Een toetsing aan de EHS is naar onze mening dan ook niet nodig.

3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

3.1 Flora

De vegetatie in het plangebied kent relatief weinig natuurwaarde. Het gazon bestaat uit kort gras en de planten in het plangebied bestaan grotendeels uit cultivars. Zo staan er op het erf meerdere coniferen en staat er een berberishaag. In het plangebied staan daarnaast enkele grotere bomen. Dit betreffen vooral berken en beuken. Op basis van het veldwerk en de ligging van het plangebied, is uit te sluiten dat beschermde planten voorkomen in het plangebied.

- Op basis van het veldwerk en de eigenschappen van het plangebied, is uit te sluiten dat beschermde plantensoorten voorkomen in het plangebied.

3.2 Vogels

3.2.1 Jaarrond beschermde nesten

De bomen in het plangebied zijn geïnspecteerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten (zoals die van roofvogels, uilen en ooievaars). Tijdens deze inspectie zijn dergelijke nesten niet aangetroffen. Het te slopen gebouw is beoordeeld op waarden voor vogelsoorten die in gebouwen broeden zoals huismus en gierzwaluw. Gezien de bouwstijl van het gebouw is zo goed als uit te sluiten dat dergelijke soorten van het gebouw gebruik maken. Voor gierzwaluwen is het gebouw erg laag en voor beide soorten geldt dat er weinig tot geen broedgelegenheid aanwezig is. Het gebouw heeft immers een plat dak zonder dakpannen, waarbij geen gaten beschikbaar zijn waar de vogels in weg kunnen kruipen.

3.2.2 Overige broedvogels

Tijdens het veldbezoek werden diverse algemeen voorkomende vogelsoorten waargenomen zoals merel en koolmees. Het plangebied biedt mogelijkheden (struiken en bosschages) voor verschillende soorten broedvogels. Dit gaat vooral om zangvogels zoals merel en roodborst.

- Er zijn in het plangebied geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Tevens zijn er geen locaties waargenomen waar soorten als huismus en gierzwaluwen kunnen broeden.
- Het plangebied biedt broedmogelijkheden voor verschillende soorten vogels, voornamelijk zangvogels.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

Het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld op waarden voor vleermuizen (tabel 3 FF-wet). Hierbij is specifiek aandacht geschonken aan boom- en gebouwbewonende soorten en is de nadruk gelegd op de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen. Ook is gekeken of door de voorgenomen werkzaamheden essentiële vliegroutes verloren kunnen gaan.

Vaste verblijfplaatsen in het gebouw

Gebouwbewonende vleermuizen gebruiken kieren achterdaklijsten, stootvoegen en ruimte achter loodslabben als verblijfplaats. De kleine soorten zoals de gewone en ruige dwergvleermuis hebben voldoende aan een ruimte van 1,5 cm om doorheen te kunnen kruipen. In het gebouw zijn ruimtes aanwezig die geschikt kunnen zijn voor deze soorten, evenals voor bijvoorbeeld laatvlieger en meervleermuis. Zo kunnen vleermuizen onder de houten dakrand wegkruipen en verblijven achter de dakrand, maar zo ook de spouw bereiken. De aanwezige stootvoegen en mogelijk ook ruimtes langs kozijnen bieden ook toegang tot de spouw. Spouwmuren zijn in de regel zeer geschikte ruimtes voor vleermuizen en kunnen dienen als zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaats. Derhalve dient nader onderzoek te worden uitgevoerd om het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen uit te sluiten of vast te stellen.

Vaste verblijfplaatsen in bomen

Er werden in de te kappen bomen geen holtes waargenomen. Derhalve kunnen vleermuisverblijfplaatsen in de bomen worden uitgesloten.

Figuur 3.1. Locaties die in gebruik zouden kunnen zijn door vleermuizen

Vliegroutes

Vleermuizen volgen vaak vaste vliegroutes. Het is afhankelijk van de soort of een vleermuis grote open oppervlaktes oversteekt of niet. Veel vooral kleinere soorten als gewone- en ruige dwergvleermuis, volgen objecten in het landschap. Voor deze soorten kunnen objecten (zoals bomen en gebouwen) in het landschap dan ook een erg belangrijke functie hebben als het gaat om het bereiken van foerageergebieden. Het omgevende landschap is open en de te verwijderen bomen en het pand in het plangebied vormen geen aansluiting met overige lijnvormige elementen. Om deze reden kan uitgesloten worden dat een eventueel aanwezige essentiële vliegroute voor vleermuizen zal verdwijnen.

- Het te slopen pand is in potentie geschikt voor het bevatten van vleermuisverblijfplaatsen. Deze dienen te worden uitgesloten of vastgesteld door middel van een jaarrond onderzoek naar vleermuizen.
- In het plangebied bevinden zich geen bomen waar vleermuizen in kunnen verblijven.
- Er zullen door de voorgenomen werkzaamheden geen essentiële vliegroutes van vleermuizen verloren gaan.

3.3.2 Steenmarter

Het gebouw is toegankelijk voor steenmarters (zie figuur 3.2). Ook is er in het plangebied een afgeknaagde veer van een vogel gevonden, wat kan wijzen op de aanwezigheid van deze soort. De steenmarter is onder de Flora- en faunawet beschermd en geplaatst in tabel 2. Vanuit de Wet natuurbescherming in combinatie met de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017 is de steenmarter per 1 januari 2017 niet meer strikt beschermd en geldt een vrijstelling van de verboden in de wet.

Figuur 3.2. Locatie waar steenmarter toegang tot het gebouw zou kunnen vinden.

3.3.3 Overige zoogdieren

Naast het beoordelen van de habitatgeschiktheid voor vleermuizen, is ook gekeken naar eventuele sporen en/of habitatgeschiktheid voor andere zoogdierensoorten. Hierbij is rekening gehouden met de bekende en actuele verspreiding van beschermde zoogdiersoorten. Er werden tijdens de quickscan geen sporen, burchten, verblijfplaatsen, prenten of andere tekenen van aanwezigheid van deze dieren aangetroffen. Op basis van onze beoordeling van deze bevindingen kunnen vaste verblijfplaatsen van middel- (tabel 2) en zwaar (tabel 3) beschermde soorten als otter, boommarter en das worden uitgesloten.

Wel is het aannemelijk dat er licht beschermde (tabel 1) soorten voorkomen in het plangebied. Denk hierbij aan knaagdieren zoals veldmuis en bos- en huisspitsmuis.

- In het plangebied bevindt zich mogelijk habitat dat geschikt is voor de steenmarter.
- Het is tevens aannemelijk dat in het plangebied licht beschermde zoogdieren zoals veldmuis en bos- en huisspitsmuis voorkomen.

3.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Voor soorten van alle drie de soortgroepen bevindt zich geen geschikt habitat voor de zwaarder beschermde soorten. Er bevindt zich geen open water binnen het plangebied wat het direct ongeschikt maakt voor amfibieën en vissen. De bodem is tevens niet geschikt als overwinteringshabitat voor algemene amfibiesoorten. Reptielen komen niet voor binnen de bebouwde kom.

- Vanwege het ontbreken van open water of geschikt overwinteringshabitat, kan het voorkomen van beschermde vissen, amfibieën en reptielen op voorhand worden uitgesloten.

3.1 Ongewervelden

3.1.1 Ongewervelden

Er komen hier noch waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikt habitat voor zwaarder beschermde libellen, zoals gevlekte witsnuitlibel of aquatische soorten ongewervelden, zoals de gestreepte waterroofkever. Op basis hiervan kan de aanwezigheid van beschermde ongewervelden in het plangebied worden uitgesloten.

- In het plangebied komen geen beschermde soorten ongewervelden voor.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage I) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 4.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	T 1	T 2	T 3	VR	Advies
Vogels	Alg. voorkomende broedvogels	Directe omgeving plangebied				x	Werken buiten broedseizoen
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk			x		Nader onderzoek
	Steenmarter	Mogelijk		x			Vrijstelling Wnb 2017
Amfibieën	Algemeen voorkomende licht beschermde soorten	Mogelijk	x				Zorgplicht

Bescherming status Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; licht beschermd, T 2 = Tabel 2; middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; zwaar beschermd, VR=Vogel Richtlijn.

4.2 Effectbespreking en aanbevelingen

4.2.1 Algemeen voorkomende broedvogels

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legfels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan verstoring voorkomen worden. Eventuele bosschages die door de ontwikkeling verdwijnen kunnen buiten het broedseizoen, optimaal in de periode september tot en met februari, gerooid worden. De Flora- en faunawet (noch de Wet natuurbescherming) kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat erom of er een broedgeval is. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en er voorkomen wordt dat zich op het werkterrein broedvogels vestigen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken. Dit dient dan wel plaats te vinden onder begeleiding van een ecooloog.

4.2.2 Vleermuizen

Het te slopen gebouw is toegankelijk voor verschillende soorten vleermuizen. Omdat ook onder de Wet natuurbescherming alle vleermuizen beschermd blijven, is het noodzakelijk om verblijfplaatsen uit te sluiten, dan wel vast te stellen. Dit dient te gebeuren middels een jaarrond onderzoek dat plaatsvindt aan de hand van vier veldbezoeken, verdeeld in de periode 15 mei tot 1 oktober. Deze onderzoeksmethodiek is vastgelegd in het Vleermuisprotocol, opgesteld door het ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging.

Indien vleermuisverblijfplaatsen worden aangetroffen dient een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Fryslân. De doorlooptijd voor de aanvraag is 13 weken, met een eenmalige maximale verlenging van 7 weken.

4.2.3 *Steenmarter*

De steenmarter kan mogelijk voorkomen in het plangebied. Onder de flora- en faunawet is de steenmarter middelzwaar beschermd (tabel 2). Dat betekent dat nader onderzoek moet uitwijzen of de soort zich al dan niet op de planlocatie bevindt. Vervolgens kan via een gedragscode te werk worden gegaan, wat in de regel inhoudt dat de werkzaamheden buiten het voortplantingsseizoen van de soort moet worden uitgevoerd. Echter, op basis van de Wet natuurbescherming die, in combinatie met de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017, op 1 januari 2017 ingaat en de Flora- en faunawet vervangt, wordt de steenmarter vrijgesteld van de geldende verboden. Wij bevelen op basis van deze nieuwe wetgeving geen nader onderzoek aan naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van steenmarter in het plangebied. We moeten hier echter een slag om de arm houden, omdat er op dit moment v.w.b. de nieuwe wetgeving nog veel onduidelijkheid bestaat over de praktische uitwerking ervan.

4.2.4 *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er kan een aantal licht beschermde soorten voorkomen in het plangebied, zoals bijvoorbeeld verschillende soorten amfibieën en kleine zoogdieren. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden op zijn minst een deel van de eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken (voor overwinterende amfibieën zal dit niet op gaan).

4.3 Overzicht vervolgstappen

De werkzaamheden kunnen zonder bezwaren binnen de kaders van de Flora- en faunawet worden uitgevoerd, mits met een aantal zaken rekening wordt gehouden:

- **Algemeen voorkomende broedvogels in omgeving:** Houd rekening met broedende vogels in de directe omgeving door het werk uit te voeren buiten het broedseizoen (ongeveer half maart – half juli) om verstoring van nesten te voorkomen, anders inschakelen ecologische begeleiding.
- **Vleermuizen:** Uitvoeren nader onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Dit gebeurt middels vier bezoeken tussen 15 mei en 1 oktober.
- **Steenmarter:** Waarschijnlijk is geen nader onderzoek nodig naar deze soort. Echter, het is mogelijk dat de praktische uitwerking van de nieuwe wet hier uiteindelijk toch anders mee om gaat.
- **Licht beschermde soorten:** Het naleven van de zorgplicht (zie paragraaf 4.2.4 en bijlage 1).

4.4 Wijziging natuurwetgeving

Naar verwachting treedt per 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming (Wnb) in werking. Deze nieuwe wet vervangt de huidige Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

In deze rapportage is uitgegaan van het beoordelingskader volgens de vigerende wet- en regelgeving, en dus nog niet volgens de nieuwe Wet Natuurbescherming. Op basis van de huidige informatie ten aanzien van die nieuwe wet, is het waarschijnlijk dat de meeste bepalingen gelijk blijven aan de situatie in 2016. Het is echter mogelijk dat de conclusies van deze quickscan aanpassingen behoeven nadat de Wet natuurbescherming in werking is getreden. Hier is reeds een voorschot op genomen in verband met de adviezen ten aanzien van de steenmarter. Wij adviseren de opdrachtgever om indien nodig hierover contact met ons bureau op te nemen.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Broekhuizen, S., K.Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.- Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Alterra (2015). Synbiosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermde gebieden. Via: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdierverseniging rapport 2010.44. Zoogdierverseniging, Nijmegen

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging en Gegevensautoriteit Natuur. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

Melis, J. & M. Koopmans, 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Fryslân. Bornmeer, Gorredijk.

www.telmeel.nl

<http://www.vwggooi.nl/images/phocadownload/IJsvogel/HandleidingIJsvogelwanden.pdf>

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfsplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet is van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfsplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende

populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreffen de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid op actieve wijze alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.